

HAKA

Eesti Hariduse
Kvaliteediagentuur

KUTSEHARIDUSE KVALITEEDI HINDAMINE 2023

TULEMUSED JA
ÕPPETUNNID

Koostanud:
Reet Taimsoo
Marge Kroonmäe
Liia Lauri
Kai Hermann

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Sisukord

Saateks	3
Kutseõppe kvaliteedi hindamise süsteem.....	4
Kvaliteedi hindamised 2019-2023.....	5
Hindamised 2023.....	8
Ülevaade	8
Hindamisotsused.....	8
Õppekavarühmade kvaliteedi hindamine.....	9
Õppekavarühma kordushindamine	9
Tugevused ja parendusvaldkonnad hindamisotsuste põhjal.....	9
Õppekavad ja õppekavaarendus	9
Õppimine ja õpetamine	12
Õpetajad.....	15
Kokkuvõte.....	17
Hindamisnõukogu tagasiside koolide parendustegevuste ülevaadetele	18
Osapoolte tagasiside ja selle kasutamine parendusteks.....	20
Koolide tagasiside hindamiskülastustele.....	20
Hindamisekspertide tagasiside kvaliteedi hindamise protsessile.....	21
Nõukogu sõnum koolidele ja hindamiskomisjonidele.....	23
Lisa 1. Kvaliteedi hindamise tulemused 2019-2023 koolide tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmades	24

Saateks

Olete lugemas Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri (edaspidi HAKA) ülevaadet kutseõppe kvaliteedi hindamisest aastal 2023.

Järgnevates peatükkides võtame kokku kvaliteedi hindamise 2023. aasta statistika, anname ülevaate hindamistulemustest ning toome hindamisaruannete analüütilise kokkuvõtte põhjal esile peamised õppetöö tugevused ja kitsaskohad.

Analüüsime kokkuvõtvalt koolide esindajate, sh õpilaste tagasisidet hindamiskülastustele ja hindamiseksperitide tagasisidet hindamisprotsessile.

Koolide parendustegevuste ülevaadet toovad esile hindamiskomisjoni soovitude põhjal ellu viidud või kavandatud tegevused õppe kvaliteedi pideval parendamisel. Hindamisnõukogu on tunnustanud sihipäraseid arendustegevusi ning innustanud koole kavandama konkreetseid parendustegevusi ning regulaarselt analüüsima nende tulemuslikkust õppe kvaliteedi tagamisel.

Aitäh kõikidele koolimeeskondadele, hindamiseksperitidele ja hindamisnõukogule panuse eest kutseõppe kvaliteedi edendamisel.

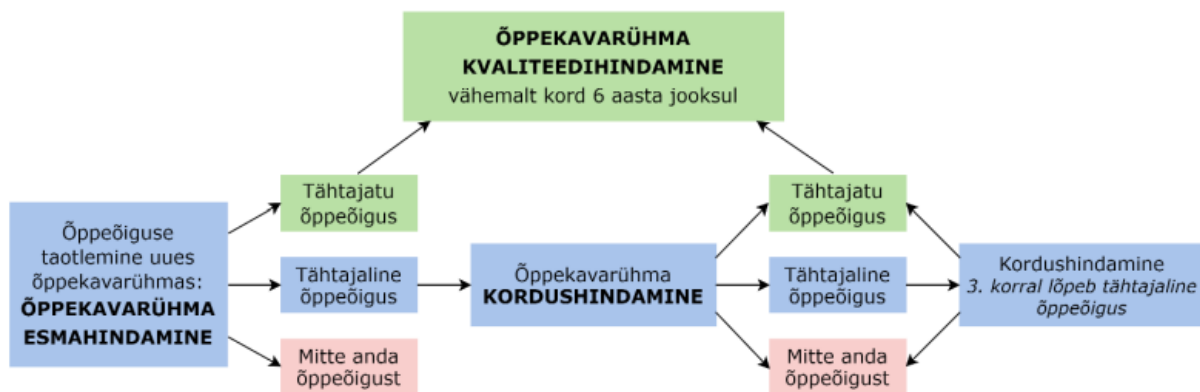
Hariduse kvaliteet sünnib koostöös!

Kutseõppe kvaliteedi hindamise süsteem

Eestis oli 2023. a seisuga 36 kutseõpet pakkuvat õppeasutust: 31 kutseõppeasutust ja viis rakenduskõrgkooli. Kutseõpet pakutakse „Kutseharidusstandardis“ määratletud 44 kutseõppe tasemeõppe õppekavarühmas, 2023. a seisuga toimub kutseõpe ca 250 kooli õppekavarühmas, millest enamusel on tähtajatu õppeõigus.

Alates 2019. aastast läbivad kõik kutseõpet pakuvad õppeasutused (edaspidi koolid) vähemalt kord kuue aasta jooksul kvaliteedi hindamise tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmades. Kui koolil on õppekavarühmas tähtajaline õppeõigus, tuleb tähtajatu õiguse saamiseks läbida korduv ekspertiis (edaspidi kordushindamine). Uues õppekavarühmas õppeõiguse saamiseks tuleb koolil läbida avatava õppekavarühma ekspertiis (edaspidi esmahindamine).

Kutseõppe kvaliteedi hindamist ning õppekavarühmade esma- ja kordushindamist viib läbi HAKA. Nii on HAKA kutsehariduse kvaliteedi tagamisel täita kahteline roll: esma- ja kordushindamised on vastavushindamised, mille eesmärgiks on hinnata, mil määral on täidetud õigusaktidest tulenevad hindamisstandardite nõuded. Kvaliteedi hindamine on kujundav hindamine, mille eesmärgiks on soovitusel koolidele õppe kvaliteedi edendamiseks.

Joonis 1. Kutseõppe kvaliteedi hindamise süsteem

Kutseõppe õppekavarühma esmahindamise ja kordushindamise viib HAKA läbi vastavalt regulatsioonile „[Kutseõppe õppekavarühma esmahindamise ja kordushindamise juhend](#)“.

Tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmade kvaliteedi hindamise nõuded ja korraldus on reguleeritud haridus- ja teadusministri määruses „[Kutseõppe kvaliteedi hindamise tingimused ja kord](#)“ ning HAKA dokumendis „[Kutseõppe kvaliteedi hindamise juhend](#)“.

Juhendid ja juhismaterjalid on kättesaadavad [HAKA kodulehel](#).

Vastutus õppe kvaliteedi eest lasub koolil. Regulaarne eneseanalüüs näitab kooli võimekust õppe kvaliteedi taset analüüsida ja õppekavarühmade arengut kujundada. Välise kvaliteedi hindamise eesmärk on toetada õppimiskeskse koolikultuuri arengut, andes koolile sõltumatut tagasisidet õppeprotsessi kvaliteedi kohta ning soovitusi selle arendamiseks. Samuti on kvaliteedi hindamise eesmärk suurendada kutsehariduse usaldusväarsust, informeerida õppijaid, töömaailma, riiki ning ühiskonda laiemalt kutseõppe vastavusest osapoolte vajadustele ja ootustele.

HAKA on koostöös koolidega kavandanud kvaliteedi hindamised koolide tähtjatu õppeõigusega õppekavarühmade ja poolaastate lõikes aastateks 2019-2024. Kvaliteedi hindamise korraldus võimaldab koolil analüüsida koos ühte õppesuunda kuuluvaid, vajadusel ka eri õppesuundade sisult lähedasi õppekavarühmi. HAKA moodustab neil juhtudel laiapõhjalised hindamiskomisjonid, kuhu kuuluvad kutseõppe asjatundjad ja kõikidele hinnatavatele õppekavarühmadele vastavate valdkondade eksperdid.

Aastal 2023 hindasid komisjonid enamikel juhtudel kooli ühte kuni kahte õppekavarühma korraga.

Tähtjatu õppeõigusega õppekavarühmade kvaliteedi hindamise otsused võtab vastu HAKA [kutsehariduse hindamisnõukogu](#) (edaspidi nõukogu). Nõukogu kaalub hindamiskomisjoni poolt välja toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning määrab õppekavarühma järgmise kvaliteedi hindamise aja: kas kuue aasta pärast, kui õppekavarühmas toimuv õppetöö vastab kvaliteedi hindamise kriteeriumidele ja õigusaktidele või kolme aasta pärast, kui nõukogu hinnangul esineb õppekavarühmas õppetöö mittevastavusi õigusaktidele ja kvaliteedi hindamise kriteeriumidele. Kui nõukogu kaalub kahe hindamisotsuse vahel ning leiab, et teatud tingimuse täitmisel kooli poolt oleks võimalik võtta vastu positiivsem otsus, võib ta sellise otsuse vastu võtta kõrvaltingimusega. Sellisel juhul esitab kool nõukogu määratud kuupäevaks aruande kõrvaltingimuses kirjeldatud puuduse kõrvaldamise kohta.

Kvaliteedi hindamine lähtub eeldusest, et vastutus hindamisaruandes välja toodud probleemide lahendamise ning pideva parendustegevuse eest lasub koolil. Kvaliteedi hindamise järeltegevusena palub HAKA esitada hindamise läbinud koolil üks aasta pärast õppekavarühma kvaliteedi hindamise otsuse vastuvõtmist nõukogule kirjaliku ülevaate hindamisaruandes esitatud ettepanekute alusel kavandatud ja ellu viidud tegevuste ning nende tulemuste kohta. Nõukogu arutab parendustegevuste ülevaateid istungitel ja annab igale koolile tagasisidet.

Kutseõppe esma- ja kordushindamisel võtab nõukogu vastu otsuse avatava või läbiviidava õppe nõuetele vastavuse osas ning teeb selle alusel ettepaneku haridus- ja teadusministrile, kas anda koolile õppekavarühmas tähtjatu või tähtjaline õppeõigus või mitte anda õppeõigust, kui õpe ei vasta nõutavale tasemele.

Kvaliteedi hindamised 2019-2023

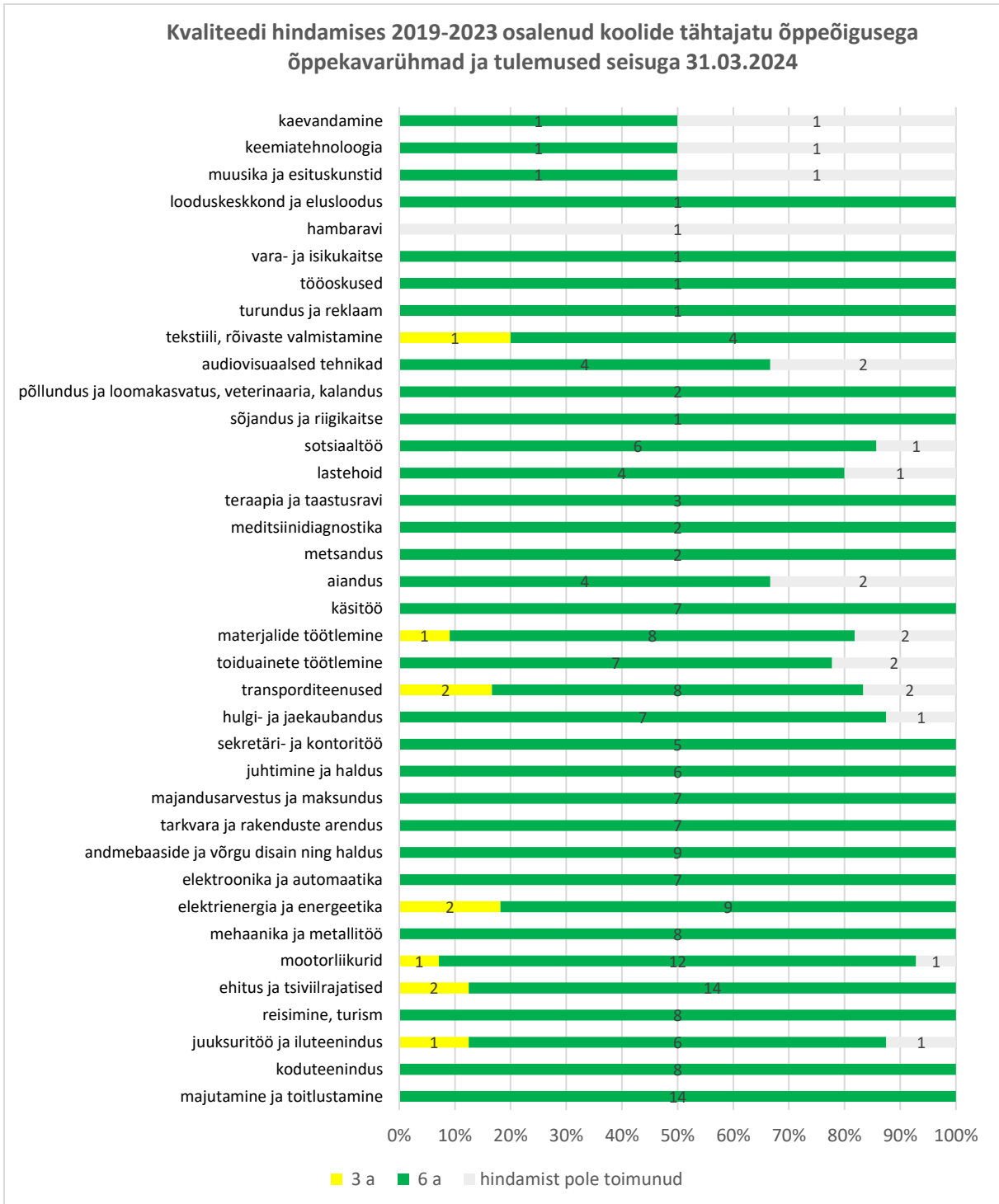
Viie aasta jooksul on kutseõppe kvaliteedi hindamises osalenud 212 ehk 92% kõikidest koolide tähtjatu õppeõigusega õppekavarühmadest.

Neist 12 juhul (6%) - 3 ehituse ja tsiviilrajatiste, 2 materjalide töötlemise, 2 elektrienergia ja energeetika, 2 transporditeenuste, 1 tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamise, 1 mootorliikurite, laevandusja lennundustehnika, 1 juuksuritöö ja iluteeninduse kooli õppekavarühma puhul - on nõukogu otsustanud, et järgmine hindamine viiakse kooli õppekavarühmas läbi kolme aasta pärast. Kõikidel teistel juhtudel on tulemus olnud maksimaalselt positiivne.

Kolme aasta pärast on kvaliteedihindamise uuesti läbinud kolme kooli neli õppekavarühma (ÕKR). Neist kahe õppekavarühma puhul (1 ehituse ja tsiviilrajatiste ning 1 materjalide töötlemise ÕKR) otsustas nõukogu, et järgmine hindamine viiakse läbi kuue aasta pärast. Kahe kooli kahe õppekavarühma (1 ehituse ja tsiviilrajatiste ning 1 transporditeenuste

ÕKR) puhul otsustas nõukogu, et nendes õppekavarühmades tuleb järgmine kvaliteedihindamine läbida uuesti kolme aasta pärast.

Aastatel 2019-2023 kvaliteedi hindamises osalenud koolide tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmad ja tulemused on toodud joonisel 2.

Joonis 2. Kvaliteedi hindamises 2019-2023 osalenud koolide tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmad ja tulemused seisuga 31.03.2024

Kvaliteedi hindamise 2019-2023 tulemused koolide kaupa on toodud [LISA 1](#) tabelis.

Hindamisaruanded ja otsused on avalikud HAKA kodulehel:

kvaliteedi hindamised [Kutseõppe kvaliteedi hindamise otsused ja aruanded - HAKA](#);
esma- ja kordushindamised [Kutseõppe õppekavarühma esma- ja kordushindamise otsused ja aruanded - HAKA](#).

Hindamisnõukogu protokollid on kättesaadavad HAKA kodulehel [Kutsehariduse hindamisnõukogu istungite protokollid - HAKA](#).

2023. a seisuga on kvaliteedihindamise läbinud peaaegu kõik koolide õppekavarühmad. Detailse ülevaate hinnatud ja hindamisele tulevatest õppekavarühmadest annab Lisa 1.

Järvamaa Kutsehariduskeskuses (KHKs) on 13st kooli õppekavarühmast kvaliteedihindamise läbinud 11; Haapsalu KHKs üheksa 11st kooli õppekavarühmast ning Kuressaare Ametikoolis 16st õppekavarühmast 15. Antud juhul on tegu õppekavarühmadega, mis aastatel 2019-2023 said esma- või kordushindamise tulemusel tähtajatu õppeõiguse ning seetõttu pole veel kvaliteedihindamist läbinud.

Spetsialiseerunud koolides on kooli kõikide õppekavarühmade (ÕKR) korraga hindamine võimaldanud sisuliselt koolipõhist kvaliteedihindamist, nt Tallinna Polütehnikumis 5 ÕKRi, Tallinna Lasnamäe Mehaanikakoolis 4 ÕKRi, Tallinna Majanduskoolis 5 ÕKRi; Tallinna Merekoolis 3 ja Räpina Aianduskoolis 3 ÕKRi.

Kutseõpet pakkuvates rakenduskõrgkoolides on HAKA võimalusel kutseõppe kvaliteedihindamise ühitanud kõrghariduse institutsionaalse akrediteerimisega. Tartu ja Tallinna tervishoiukõrgkoolides on hinnatud 4, Kaitseväge Akadeemias 1 kutseõppe ÕKR.

Kutseõppe kvaliteedi hindamine õppekavarühmades jätkub koolidega kooskõlastatud ajakava alusel.

Hindamise kava kuni 2024 ja aastate kavad hindamisperioodil osalevate koolide õppekavarühmade lõikes on kättesaadavad [HAKA kodulehel](#). Aastale 2024 on kavandatud neli tähtajatu õppeõigusega õppekavarühma kvaliteedihindamist, sh ühe kooli kahes õppekavarühmas, kus 2021. a hindamisotsus oli viia järgmine hindamine läbi kolme aasta pärast. Samuti on 2024. a planeeritud 3 kordushindamist tähtajalise õppeõigusega õppekavarühmades ning 1 esmahindamine.

HAKA osaleb alates 2019 Euroopa kutseõppe kvaliteeditagamise võrgustiku EQAVET rahvusvahelises vastastikhindamise ([Peer Review](#)) projektis koos Soome, Sloveenia ja Horvaatia partneritega. 2020/21 osales rahvusvahelises vastastikhindamises Tallinna Majanduskool ning 2022/23 Tartu Kunstikool. Projekti raames on Eesti kutseõppe hindamiseksperitidel võimalus saada rahvusvaheline hindamiskogemus. Seni on Eestis 10 rahvusvahelise koolituse ja kogemusega kutseõppe hindamiseksperiti, kes on osalenud EQAVET projekti raames partnermaade kutsekoolide hindamisel, sh varasemalt Itaalia ja Lirimaa koolide rahvusvahelises hindamises.

Hindamised 2023

Ülevaade

HAKA viis 2023. aastal läbi kokku 17 kutseõppe õppekavarühma kvaliteedi hindamist:

- 16 tähtajatu õppeõigusega õppekavarühma kvaliteedi hindamist;
- 1 tähtajalise õppeõigusega õppekavarühma kordushindamise.

Kokku hindas 2023. aastal 12 hindamiskomisjoni koolide 17 õppekavarühma. Hindamiskomisjonides töötas kokku üle 40 hindamiseksperdi, kellest pooled olid õppevaldkonna või eriala eksperdid töömaailmast.

Hinnatud õppekavarühmad õppesuundade kaupa

Tähtajatu õppeõigusega koolide õppekavarühmades viidi kvaliteedi hindamine läbi kahes informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiate õppesuunda kuuluvas koolide õppekavarühmas: andmebaaside ja võrgu disain ning haldus kahes koolis; tarkvara ja rakenduste arendus ning analüüs ühes koolis.

Samuti esitasid koolid hindamisele tehnikaalade õppesuuna õppekavarühmad: mootorliikurid, laevandus- ja lennundustehnika kahes koolis; elektrienergia ja energeetika ühes koolis; keemiatehnoloogia-ja protsessid ühes koolis.

Tootmise ja töötlemise õppesuuna õppekavarühmadest hinnati materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) õppekavarühma ühes koolis, kaevandamise ja rikastamise õppekavarühma ühes koolis ning tähtajalise õppeõigusega toiduainete töötlemise õppekavarühmas viidi kordushindamine läbi ühes koolis.

Transporditeenuste õppesuuna samanimelist õppekavarühma hinnati kahes koolis, heaolu õppesuuna õppekavarühma sotsiaaltöö ja nõustamine ühes koolis; arhitektuuri ja ehituse õppesuuna õppekavarühma ehitus ja tsiviilrajatised kolmes ning turvateenuste õppesuuna õppekavarühma vara- ja isikukaitse ühes koolis.

Koolikülastused

2023. a külastasid kõik komisjonid hinnatavat kooli, et tutvuda õppekavarühma õpikeskkonnaga, vaadelda õpilaste praktilist tööd ning vestelda õpilaste ja õpetajatega. Vajadusel oli osadel õpilastel ja õpetajatel koolis toimuva vestlusega võimalik liituda ka virtuaalselt.

Koolikülastuse päevale eelnevalt viisid komisjonid enamasti läbi virtuaalsed vestlused õppekavarühma vilistlaste ja praktikajuhendajatega ettevõtetest.

Hindamisotsused

HAKA kutsehariduse hindamisnõukogu võttis hindamisotsused 2023. a läbi viidud hindamiste kohta vastu neljal istungil, sh novembris ja detsembris läbiviidud hindamiste otsused 2024. a jaanuaris.

Õppekavarühmade kvaliteedi hindamine

2023. a toimus kvaliteedihindamine 16 tähtajatu õppeõigusega kooli õppekavarühmas. Vastavalt hindamisnõukogu otsustele toimub järgmine kvaliteedi hindamine kuue aasta pärast 14s kooli õppekavarühmas.

Kahe õppekavarühma puhul (ehitus ja tsiviilrajatised; transporditeenused) võttis hindamisnõukogu taaskord vastu otsuse viia järgmine hindamine läbi kolme aasta pärast, kuna õppetöö neis vastas osaliselt kvaliteedi hindamise kriteeriumidele.

Õppekavarühma kordushindamine

Lisaks tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmade kvaliteedi hindamisele viis HAKA 2023.a läbi ühe kordushindamise: Haapsalu Kutseharidusekeskuse tähtajalise õppeõigusega toiduainete töötlemise õppekavarühmas.

Kordushindamiste puhul annab hindamiskomisjon analüüsi alusel osahinnangud standardite nõuete täitmisele hinnatavas õppekavarühmas, mille põhjal võtab hindamisnõukogu vastu otsuse läbiviidava õppe vastavuse osas nõutavale tasemele.

2023. a läbiviidud kordushindamise puhul otsustas nõukogu, et õppekavarühmas läbiviidav õpe vastab nõutavale tasemele ning tegi haridus- ja teadusministrile ettepaneku anda koolile õppekavarühmas tähtajatu õppeõigus. Haridus- ja teadusminister andis 27.07.2023 käskkirjaga Haapsalu Kutsehariduskeskuse toiduainete töötlemise õppekavarühmas tähtajatu õppeõiguse ning edaspidi läbib see õppekavarühm kvaliteedi hindamise.

Tugevused ja parendusvaldkonnad hindamisotsuste põhjal

Kvaliteedi hindamise keskmes on õppeprotsess, mida hinnatakse kolme hindamisvaldkonna lõikes:

1. õppekavad ja õppekavaarendus,
2. õppimine ja õpetamine,
3. õpetajad.

Järgnevalt on hindamisaruannete põhjal kokku võetud 2023. a hinnatud õppekavarühmade peamised tugevused ja parendusvaldkonnad hindamisvaldkondade lõikes. Parendusvaldkondade analüüs sisaldab komisjonide soovitusi, kuidas probleemi või kitsaskohta lahendada. Selguse huvides on iga hindamisvaldkonna all ära toodud ka hindamiskriteeriumid ning kokkuvõtte põhilistest järeldustest.

Õppekavad ja õppekavaarendus

kriteeriumid

1. õppekavaarendus on eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse ja arendatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust;
2. õppekavade moodulite rakenduskavades on õpe kavandatud arvestades õppijate eripäraga, õppesisu ja -meetodid ning hindamiskriteeriumid ja -meetodid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel ja võtmepädevuste arendamisel.

Õppekavade arendus on enamasti eesmärgistatud ja koostöine protsess, mis põhineb tööandjate vajadustel ning vilistlaste ja õppijate tagasisidel.

Valikmoodulite nimistu on õppekavades mitmekesine, kuid õppijate jaoks on valikuvõimalused piiratud. Formaalne võimalus valida valikmooduleid kooli teistest õppekavadest või teiste koolide õppekavadest on kasutamata. Valiku on sageli teinud õpilaste eest kool või otsustavaks on saanud õppegrupi enamuse tahe.

Õppekavade moodulite rakenduskavade kvaliteet on ebaühtlane. Rakenduskavades ei ole hindamine kirjeldatud piisava selgusega. Moodulite õpiväljundid, õppesisu ja -meetodid ning hindamiskriteeriumid ja -meetodid ei ole pahaselt kooskõlas.

Õppekavaarendus

Enamikes hindamisaruannetes on komisjonid tugevusena esile toonud, et õppekavade arendamisel on arvestatud töömaailma vajadustega. Õppekavaarendus on koostöine, kaasatud on ettevõtjad, kutseõpetajad, partnerorganisatsioonid ning arvestatud on õpilaste ja vilistlaste ettepanekutega.

Viljandi Kutseõppekeskuse (KÕK) IT-valdkonna õppekavarühmade hindamiskomisjon tunnustab kooli õppekavaarenduse selget visiooni. Kool planeerib avada uudsed küberturbe ja multimeedia spetsialisti 5. taseme õppekavad. Hiiumaa Ametikool (AK) lähtub ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühma õppekavade arendamisel oma tugevustest puitehitiste valdkonnas, keskendudes palkmajaehitaja ja puitehitiste restauraatori õppekavadele. Õppijate rahulolu õppesisu, -meetodite ja hindamisega on kõrge. Sisekaitseakadeemia vara- ja isikukaitse kutseõppe õppekavarühma hindamisel on komisjon esile tõstnud koostööd partnerametitega õppekavade moodulite sidustamisel ning üldoskuste lõimimisel erialaõppesse, sh lõimitud aine- ja keeleõpe, mis toetab erinevateks töösituatsioonideks vajalike pädevuste omandamist.

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool (TTK) pakub ehituse ja tsiviilrajatiste ning materjalide töötlemise õppekavarühmades õppimisvõimalusi madalama konkurentsivõimega õppijatele, sõltumata nende intellektuaalsetest, sotsiaalsetest ja hariduslikest erisustest.

Valgamaa Kutseõppekeskuse (KÕK) ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühma hindamiskomisjon on tugevusena esile toonud kinnisvaraholdaja, tase 3 õppekava rakendamise koostöös MTÜ Valga Abikeskusega. Õppe käigus kasvas erivajadustega õppijate enesekindlus, tahe teha tööd ning arenesid sotsiaalsed oskused.

Ida-Virumaa Kutsehariduskeskusel (KHK) on keemiatehnoloogia ja -protsesside ning kaevandamise ja rikastamise õppekavarühmade erialade arendamisel oluline roll energeetika- ja keemiatööstuses. Õppe sisu vastab sektori nõudlusele ning õpetajatel on ideid pakkuda pika traditsiooniga erialade õpet ka väljaspool Ida-Virumaad.

Hindamisaruannete põhjal järeldub, et enamasti on õppekavaarendus eesmärgistatud ja süsteemne protsess.

Vaid ühel juhul on komisjon õppekavarühma parendusvaldkonnana esile toonud, et õppekavaarendus ei ole hindamisperioodi olnud süsteemne ja õppekavasid ei ole arendatud lähtuvalt tööturu vajadustest. Ühe kooli õppekavarühma puhul, kus õpetavad peamiselt osakoormusega õpetajad, märgib komisjon, et õpetajad ei ole kaasatud

õppekavade ja rakenduskavade koostamisse ning soovib koolil leida koostöövorm, mis võimaldab kaasata ka osakoormusega õpetajad.

Hindamisaruannetes väljatoodud õppekavaarenduse tugevuste kõrval on komisjonid täheldanud ka kitsaskohti. Mitmel juhul ei ole õppetööga seotud ettevõtelt ja õpetajalt info kogumine süsteemne ega piisavalt laiapõhjaline. Osapooltelt kogutud info ja ettepanekud ei ole nendega koostöös läbi arutatud, leidmaks parimaid lahendusi õppekavaarenduse jaoks, sh tehnoloogiliste uuenduste jõudmisel õppe sisusse.

Valikõpingud õppekavades on komisjonide hinnangul enamasti aja- ja asjakohased, toetades õppijate kutseoskuste ja/või võtmepädevuste omandamist. Näiteks on Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli ehituse ja tsiviilrajatiste ning materjalide töötlemise õppekavarühmade õppekavades valikmoduleid kavandatud arvestades õppijate ja praktikajuhendajate tagasisidet. Selle põhjal lisati ehitusviimistluse õppekavasse valikõpinguna kunstilised viimistluslahendused, mööblirestauraatori õppekavasse portfoolio koostamine ja projektijuhtimise alused. Kehtna Kutsehariduskeskuse mootorliikurite, laevandus- ja lennundustehnika õppekavarühma õppekavade valikmoodulite väljatöötamisel on lähtunud eelkõige rasketehnika hoolduse ja remondiettevõtete spetsiifikast, kus tehnikutel on vaja laiemaid teadmisi ja oskusi eelkõige pneumatika ning hüdraulika teemadel.

Hindamisaruannetest nähtub, et kuigi koolid pakuvad formaalselt õppijatele võimaluse valida valikmoduleid kooli teistest õppekavadest, sh teiste erialade põhiõpingute hulgast, on see kasutamata. Komisjonid on märkinud, et üldjuhul on valikõpingute valimisel otsustavaks õppegrupi enamuse valik, näiteks valikuna pakuti inglise või vene keelt, kuid päris vaba valik see ei olnud, sest otsustavaks sai grupi enamuse soov. Samuti toovad komisjonid välja, et mõnel hindamisvestlusel tõdesid vilistlased ja õppijad, et valikõpingud olid õppesse kooli poolt ette ära planeeritud.

Hindamisaruannete põhjal järeldub, et enamasti on valikmoodulite nimistu õppekavades küll mitmekesine, kuid õppijate jaoks on valikuvõimalused siiski piiratud. Ühel juhul oli õppeasutus lahendanud mitmete oluliste teemade õppe nn "kohustuslike valikmoodulite" kaudu.

Komisjonid märgivad, et õppija peab saama teha valikuid, mis muuhulgas toetavad tema edasisi karjääriplane. Sellest tulenevalt soovivad komisjonid leida koolidel õppekorralduslikke viise, mis võimaldaksid õppijatel valikmoduleid ka realselt valida (nt veebiõppekursused, mida õppijatel on võimalik läbida individuaalselt) või tuua olulised moodulid valikõpingute alt põhiõpingute moodulitesse.

Moodulite rakenduskavade kvaliteet

Hindamiskomisjonid on mitmel juhul tugevusena esile toonud, et moodulite rakenduskavade arendus toimub meeskonnatööna; tagasiside kaudu on rakenduskavade sisulisse arendusse kaasatud tööandjad, vilistlased ja õppijad. Komisjonide hinnangul on õppekavade moodulite rakenduskavades kirjeldatud õppe- ja hindamismeetodid enamasti asjakohased.

Järvamaa Kutsehariduskeskuse IT-valdkonna ning elektrienergia ja energeetika õppekavarühmade hindamiskomisjon on hea näitena esile toonud, et rakenduskavades jälgivad nii juhtivõpetajad kui õpetajad, et moodulid oleksid omavahel sidusad ning teemad loogilises järjestuses. Sisendit muudatuste tegemiseks saadakse ettevõtjate tagasisidest, kutseeksamite ja õpilaste rahulolu küsitluse tulemustest. Õppe- ja hindamismeetodite planeerimisel rakenduskavades lähtuvad juhtivõpetajad ning õpetajad sellest, et õpetajal jääks vabadus teha muudatusi lähtudes alustava õppegrupi õpilaste eripäradest.

Viljandi Kutseõppekeskuse IT-õppekavarühmade hindamiskomisjon toob esile, et regulaarsetel arenduskoosolekutel lepitakse täpsemalt kokku konkreetse õppegrupi lähinädalate eesmärgid, õppesisu ja võimalikud lõimingud, vältimaks teemade dubleerimist. Keerukamate õpiväljundite saavutamiseks planeeritakse õpetajate koostöö. Sellesse protsessi on kaasatud kõik valdkonnas õpetavad kutseõpetajad ja lõimingutega seotud üldõpingute õpetajad.

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli ehituse ja tsiviilrajatiste ning materjalide töötlemise õppekavarühmade hindamisaruanne kajastab, et õppe- ja hindamismeetodite puhul on lähtutud sihtrühmast (nt täiskasvanud õppija, HEV-õppija). HEV õppijate puhul kasutatakse palju individuaalset juhendamist, ülesanded lähtuvad õppija võimekusest. Täiskasvanute puhul on palju praktilist õpet, iseseisvat teooriamaterjali läbitöötamist, kutsekeskhariduse õppes antakse õppijale teooria kõrvale palju praktilisi ülesandeid, et teooria kinnistuks. Hindamisel rakendatakse kujundavat hindamist, õppija eneseanalüüsi, kaasõpilaste-poolset hindamist konkreetsete kriteeriumite alusel.

Mitmes hindamisaruandes toovad komisjonid positiivsena esile lõimingute arenduse rakenduskavades. Sisekaitseakadeemia hindamiskomisjon on märkinud, et õppurid hindavad kõrgelt lõiminguid, mis tagavad õppe sidususe ning aitavad õpitavat paremini kinnistada.- Näiteks lõimitud aine- ja keeleõpe vanglaametniku õppekaval, kus õppija viib simuleeritud keskkonnas läbi järelevalvelaseid toiminguid, kuid kogu suhtlus toimub vene keeles; õppekava läbivad kaasused politseiametniku õppekaval, kus nt liikluskaasustesse on integreeritud riikliku järelevalve, süüteomenetluse ja turvataktika teemad.

Kokkuvõtvalt järeldub hindamisaruannetest, et moodulite rakenduskavade kvaliteet on siiski ebaühtlane, sh sama õppekavarühma erinevate õppekavade puhul. Peamiste parendusvaldkondadena eristuvad hindamist puudutavad aspektid õppeinfosüsteemis TAHVEL kuvatavates rakenduskavades. Näiteks on eristava hindamise puhul mõne mooduli ja/või teema hinde kujunemise kriteeriumid puudu või ebaselgelt kirjeldatud. Komisjonid soovivad üle vaadata hinnete "3","4","5" saamise tingimused ja viia need kooskõlla väljundipõhise õppe põhimõtetega.

Kolmes hindamisaruandes on komisjonid esile toonud puudused rakenduskavade sisus. Neil juhtudel ei olnud rakenduskavades infot õppe- ja hindamismeetodite, alateemade, sh lõimitud teemade, iseseisva töö või õppematerjalide kohta. Lisaks puudusid rakenduskavades üheselt mõistetavad hindamiskriteeriumid.

Paaril juhul on komisjonid juhtinud tähelepanu, et rakenduskavades esineb viiteid õppematerjalidele, mille sisu on aegunud ning soovitab rakenduskavade õppematerjalid süsteemselt üle vaadata ja ajakohastada, et tagada õppe sisu usaldusväärsus sihtgruppide silmis.

Komisjonide hinnangul vajavad rakenduskavad kriitilist analüüsi eelkõige moodulite õpiväljundite, õppesisu ja -meetodite ning hindamiskriteeriumide ja -meetodite kooskõlla viimiseks.

Õppimine ja õpetamine

kriteeriumid

1. **Õppijate erialavalik on toetatud;**
2. **Õpikeskkond, sh materjalid, vahendid ja tehnika toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;**
3. **Õppekorraldus, sh praktilise töö ja praktikakorraldus lähtub õppijate ja õppevormide eripärast ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;**

4. **Õppesisu, -metoodika ja hindamine, sh praktilisel töö ja praktilal lähtub õpiväljunditest;**
5. **Õppijate toetamiseks on loodud tugiteenused ja need on õppijale kättesaadavad.**

*Õppimise ja õpetamise valdkonnas tõid komisjonid kõige sagedamini **tugevusena** välja **õpikeskkonnaga** seonduvaid aspekte, sh digitaristu ja sotsiaalne õpikeskkond. Mõnikord täheldas komisjon siiski, et vaatamata soetatud muljetavaldavale **riist- ja tarkvarale** ei ole neid õppetöös täies mahus tööle rakendatud. Puudusi esines ka tööohutuse ja töötervishoiu nõuete täitmisel.*

***Õppijate toetamise** aspektid olid tugevustena välja toodud kolmandikus hindamisotsustest ja mitte ühelgi korral parendusvaldkonnana. Sellest saab järeldada, et õppijate toetamisega on hinnatud õppekvarühmades kõik korras või lausa hästi.*

Kaks kolmandikku välja toodud parendusvaldkondadest puudutavad erinevaid praktikaga seotud kitsaskohti. Korduvalt tõdetakse, et õpilased vajaksid rohkem tuge praktikakohtade leidmisel ja et praktikajuhendajad ei ole alati vastaval koolitusel osalenud.

Õpikeskkond

Õppimise ja õpetamise valdkonnas tõid komisjonid kõige sagedamini tugevusena välja õpikeskkonnaga seonduvaid aspekte. Sisekaitseakadeemias (SKA) on õpikeskkond nüüdisaegsel tasemel ning taristu arendamisega tegeletakse koostöös partnerametitega järjepidevalt. Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli (VVTTK) õppekavarühmade õppemateriaalset baasi on täiendatud eelmise hindamise soovitustest lähtuvalt ning arvestades tööandjate, kutseandja ning õpetajate ettepanekuid. Hiiumaa Ametikooli õppekavarühmas ehitus ja tsiviilrajatised toimub teiste koolidega koostöös õppekeskkonna riskasutus ning praktilise töö käigus pööratakse tähelepanu keskkonnahoiule ja säästva arengu põhimõtetele.

Digitaristu aja- ja asjakohast on nimetatud tugevusena nii IT-valdkonna õppekavarühmade puhul (Viljandi KÕK, Järvamaa KHK) kui ka Tallinna Tööstushariduskeskuse (TTHK) transporditeenuste õppekavarühmas, kus see on eelduseks erialaste digioskuste õpetamiseks.

Komisjonid on välja toonud ka sotsiaalse õpikeskkonna tugevusi. Vana-Vigala TTKs on tugev kogukond ja ühtekuuluvustunne; järgitakse kiusamisvaba kooli põhimõtteid; huvitegevus on hästi organiseeritud ja toetatud. Ida-Virumaa KHK õppekavarühmade õpilased ja õpetajad peavad teineteisest väga lugu ja sagedasti suhtlevad pärast õpingute lõppemist edasi. Koolile on see oluliseks infokanaliks nii õppe propageerimisel kui ka tagasiside saamiseks.

Siiski, mõnikord täheldas komisjon hindamiskülastusel, et vaatamata muljetavaldavale riist- ja tarkvarale ei ole neid õppetöös täies mahus tööle rakendatud. Paberi ja pliitsi kasutamine tarkvara asemel ei vasta tööturu vajadustele ega ole 21. sajandil asjakohane. Komisjon soovib rakendada olemasolevad IKT-ressursid efektiivselt tööle ja õpetada vastavat tarkvara kasutama praktilise töö keskkonnas. Lisaks tuleks töötada välja töös vajalike digioskuste omandamiseks sobivad kompleksülesanded.

Tehnika valdkonna õppekavarühmade hindamiskülastuste ajal leidsid komisjonid kahel puhul, et hooldamist vajavatel seadmetel polnud kontrollhooldusi läbi viidud või oli

eelmisest hooldusest lubamatult kaua aega möödunud. Komisjonid soovivad seadmete kontrollhooldused koolipere ohutuse tagamiseks ja vara kahjustumise ennetamiseks viia läbi õigeaegselt. Ühel juhul puudus praktilise töö ruumides nõuetekohane valgustus ja ventilatsioon.

Õppija toetamine

Õppijate toetamise aspektid olid tugevustena välja toodud ühes kolmandikus hindamisotsustest ja mitte ühelgi korral parendusvaldkonnana. Sellest saab järeldada, et õppijate toetamisega on hinnatud õppekavarühmades kõik korras või lausa hästi.

Toetamine algab sisseastumisel või varemgi õppimisvõimaluste tutvustamisega. Vana-Vigala TTK komisjon on nimetanud kooli tugevusena läbimõeldud mainekujundust, mille osa on õppimisvõimaluste tutvustamine. Koolis viiakse kõikide sisseastujatega läbi vastuvõtuvestlused, et hinnata kandidaadi sobivust erialale ja ennetada väljalangevust. Hiiumaa AK komisjoni hinnangul on info õppimisvõimaluste kohta selge ja ajakohane ning vastuvõtuprotsess võimaldab sisuliselt hinnata õppijate valmisolekut õppes osalemiseks. Vana-Vigala TTK õppekavarühmas mootorliikurid, laevandus- ja lennundustehnika on tugevuseks, et eriala mittesobivuse korral pakutakse koolisisest teisi õppimisvõimalusi. Kehtna KHKs korraldatakse koostöös tugispetsialistidega esmakursuslastele kohanemise toetamiseks ja õpimotivatsiooni kasvatamiseks kohanemislaagrit.

Tallinna THK, Viljandi KÕK ja Vana-Vigala TTK puhul on komisjonid tugevusena välja toonud õpilaste läbimõeldud ja süsteemse toetamise. Viljandis ja Vana-Vigalas tegeldakse kõigi õppijate toetamise kõrval sihipäraselt hariduslike erivajadustega (HEV) õppijatele parimate võimalike toetusmeetmete loomisega. Vana-Vigala TTK-s õpivad HEV õppijad tavaõppegruppides, neile pakutakse ka Erasmus+ programmi võimaluste kasutamist silmaringi laiendamiseks ning erialaõppe toetamiseks. Komisjonid on tugevusena välja toonud ka täiskasvanud õppijate toetamise, neile on loodud paindlikud õppevõimalused ja Vana-Vigala TTK-s ka lastehoid.

Õppetöö läbiviimine

Mitme kooli puhul on komisjonid välja toonud õppetöö läbiviimise positiivseid aspekte. Näiteks Järvamaa KHK sotsiaaltöö ja nõustamise õppekavarühmas on õppetöö mitmekesiselt ja kaasavalt üles ehitatud, palju on elulisi näiteid, õpikeskkond on toetav ja turvaline. Sisekaitseakadeemias (SKA) on tugevuseks iseseisev õpe, mis on õppejõudude poolt hästi toetatud, mh läbi individuaalsete konsultatsioonide. SKAs on kutseõppe õppekavad täies mahus digitoega ehk kõikidele õppekava moodulitele on loodud e-kursus, mis toetab õppijate võimalust teooriat iseseisvalt omandada. IVKHK puhul on komisjon tugevusena välja toonud, et õpetamisel kasutatakse erinevaid digilahendusi ja e-materjale. TTHK õppekavarühma transporditeenused õpetajate koostatud töövihikud toetavad erialaste, üldpädevuste ja lõimingute õpetamist ja on tõhusaks abiks eesti keelest erineva emakeelega õppijatele.

Praktika

Kaks kolmandikku välja toodud parendusvaldkondadest on seotud praktikaga. Kitsaskohad on sealjuures erinevad. Korduvalt on välja toodud, et õpilased vajaksid rohkem tuge praktikakohtade leidmisel ja et praktikajuhendajad ei ole alati vastaval koolitusel osalenud.

Nii ehituse kui IT-valdkonna õpilastel on sobivate praktikakohtade leidmine olnud keeruline ning nad oleks soovinud koolilt lisatuge nii praktikakoha leidmisel kui kohale

kandideerimisel. Komisjon soovib kujundada õppekavarühma praktikavõrgustik kaasates nt piirkonna haridusasutusi, ettevõtteid ja erialaliituseid.

Ettevõtete praktikajuhendajate teadmised praktika juhendamisest ja hindamisest on lünklikud. Jätkuvalt vajab parendamist et praktikajuhendajate pedagoogiline kompetents, sh orienteerumine kutseharidusalases terminoloogias. Põhjuseks, miks ettevõtete praktikajuhendajad pole saanud vastavat koolitust, võib olla ühelt poolt, et koolitusi pole toimunud. Teisalt aga, isegi kui koolitusi korraldatakse, on ikkagi juhendajaid, kes pole seda läbinud. Siin on komisjoni soovitus jälgida, et juhendajateks oleks ainult töötajad, kes on praktikajuhendaja koolituse läbinud ning õpiväljundid saavutanud. Kui koolitusi pole toimunud, tuleb need korraldada.

Paaril korral saab parendusvaldkondadest välja lugeda, et koolid on jätnud kasutama võimaluse praktikakohtadega tihedamaid sidemeid luua ja seeläbi neid rohkem õppe kujundamisse kaasata. Ühel korral on kitsaskohaks, et kool ei külasta täiskasvanud õppijate praktikakohti ning ei oma seetõttu selget ülevaadet praktikast. Teisel juhul ei ole praktikaettevõtteid kaasatud praktika kaitsmisele. Hindamiskomisjonid soovivad ettevõtteid süsteemselt kaasata, sest see annab hea võimaluse saada tagasisidet nii õppekavade arendamiseks kui ka õppija arengu toetamiseks.

Ühel juhul tuvastas komisjon, et praktikante rakendatakse praktikaväliste ülesannete täitmiseks ja tegelikud ülesanded jäävad täitmata. Sel juhul ei täida praktika oma eesmärki. Samuti tõid ühe hindamise raames õppijad vestlustes välja vastuolu koolis õpitud teooria ning praktilisel toimiva vahel.

Kuigi praktikaga on tavapäraselt seotud mitmed parendusvaldkonnad, on siinkohal ka positiivseid näiteid: Sisekaitseakadeemias on praktikaprotsess korraldatud süsteemselt ja seda parendatakse regulaarselt osapoolte tagasisidest ja tööturu vajadustest lähtuvalt. Komisjon tunnustab kooli, et on loodud praktika ettevalmistamist, korraldamist, hindamist ja tagasisidestamist toetav erialade ülene veebikeskkond, kuhu on lisatud Moodle e-baaskursus algajatele juhendajatele. Vana-Vigala TTKs on tugevuseks, et ettevõtte praktika tagasiside kogumine ning selle töötlemine ja kasutamine parendustegevustes on süsteemne ja tulemuslik.

Tagasiside kogumine ja kasutamine

Sisekaitseakadeemia tagasiside kogumine erinevatelt osapooltelt (õppijad, vilistlased, töötajad, tööandjad) on süsteemne, kasutatakse erinevaid meetodeid (akadeemiasisesed ja -välised küsitlused, tagasisideseminarid, fookusintervjuud) ning tagasisidet kasutatakse parendustegevusteks ja tagasisidesüsteemi pidevaks arendamiseks.

Komisjonid on tuvastanud, et õppijatelt ja teistelt huvigruppidele ei ole küsitud tagasisidet õppetöö korralduse, tingimuste, sisu, meetodite, hindamise kohta. Komisjon soovib seda teha, sest tulemuste analüüsi järeldused oleksid oluliseks sisendiks õppeprotsessi arendamisel.

Õpetajad

kriteeriumid

1. õppekavadel on vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad, sh praktikud ja pädevad praktikajuhendajad; õpetajatöö maht ja ametikohad on planeeritud;

2. õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadustest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist.

Õpetajate hindamisvaldkonnas on pea kõik komisjonid tugevusena esile toonud, et õppekavadel õpetavad pühendunud, kogunud ja kvalifitseeritud õpetajad. Hindamisaruannetest nähtub, et vilistlaste ja õppijate rahulolu õpetajate ja õpetamismeetoditega on kõrge.

Õpetajate omavaheline koostöö õppekavarühma siseselt ja õppekavarühmade vahel toetab lõiminguid ja õppijate arengut. Praktikud on kaasatud õppetöö läbiviimisesse ja omavad sageli ka eelnevat õpetamiskogemust.

Läbiva kitsaskohana ilmneb, et õpetajate, sh juhtivõpetajate töökoormus on suur, mistõttu napib neil aega arendustegevuseks ja stažeerimiseks. Jätkuvat tähelepanu vajab õpetajate digioskuste arendamine. Praktikajuhendajate pedagoogiline kompetents vajab arendamist.

Pea kõik komisjonid on tugevusena esile toonud, et õppekavadel õpetavad pühendunud, kogunud ja kvalifitseeritud õpetajad. Hindamisaruannetest nähtub, et vilistlaste ja õppijate rahulolu õpetajate ja õpetamismeetoditega on kõrge.

Järvamaa Kutsehariduskeskus on üheks oma strateegiliseks eesmärgiks seadnud „Koolis on pädevad töötajad, kelle kutse- ja erialane areng lähtub kooli eesmärkidest“. Hindamiskomisjoni hinnangul toetavad planeeritud meetmed ja tegevused, sh kutseksamite sooritamine ja selle toetamine, koolituste korraldamine, mentorlus, töötasude korrigeerimine, õpikogemuse jagamine selle eesmärgi saavutamist. Kool panustab süsteemselt töötajate professionaalsesse arengusse ning on loonud toimiva süsteemi uute töötajate toetamiseks kooliellul sulandumisel ning pedagoogilise ja erialase pädevuse tõstmisel. Viljandi Kutseõppekeskuse hindamiskomisjon toob esile, et kool toetab õpetajate kutsequalifikatsiooni omandamist. Kool on motiveerinud õpetajaid oma kvalifikatsiooni tõstma vähendades nii õpetaja aastakoormust kui ka palgajuhendis on kõrgema kvalifikatsiooniga õpetaja töötasu suurem.

Mitmes hindamisaruandes on komisjonid tugevusena esile tõstnud õpetajate omavahelise koostöö õppekavarühma siseselt ja õppekavarühmade vahel, mis toetab õppijate arengut. Koostöösse on kaasatud üldharidusainete õpetajad, toetamaks lõiminguid.

Näiteks on Hiiumaa Ametikooli ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühma õpetajad oma valdkonna tunnustatud eksperdid Eestis ja praktikud. Õpetajad on eeskujuks ja motivaatoriks õppijatele.

Mitme kooli puhul on komisjonid märkinud, et õppekavarühma õpetajate hulgas on oma kooli vilistlasi või on vilistlased kaasatud erinevatesse tegevustesse ja nendest on oodata õpetajatele järelkasvu.

Praktikud on kaasatud õppetöö läbiviimisesse ja omavad sageli ka eelnevat õpetamiskogemust, mis toetab praktilise õppe jätkusuutlikkust. Ühe näitena on Sisekaitseakadeemia kaasanud külalisõppejõud-valdkonna eksperdid, kes töötavad partnerametites, mis tagab asjakohaste teadmiste ja kogemuste sissetoomise õppetöösse.

Ühel juhul on komisjon kitsaskohana märkinud, et praktikud on seni õppetöösse kaasatud vähe ja soovib õppetöö mitmekesistamiseks neid senisest enam kaasata.

Õpetajad saavad tagasisidet oma tööle enamasti juhtõpetajatelt ja õppijatelt. Koolitusvajadusest räägitakse õpetajatega arenguvestlustel. Õpetajatel võimaldatakse

osaleda erialavõrgustike töös ning rahvusvahelises õpirändes ja koostööprojektides. Õpetajad on enamasti haridustehnoloogiliselt toetatud.

Kitsaskohana tõstatub mitmes hindamisaruandes õpetajate, sh juhtivõpetajate suur töökoormus, mistõttu aega arendustegevuseks jääb neil väheseks. Suure tunnikoormuse kõrvalt ei jõua õpetajad stažeerima või õpetajate koolitusplaani ei ole lisatud stažeerimist. Komisjonid soovivad leida võimalused, et lisaks täienduskoolitustel osalemisele oleks kutseõpetajatel võimalus stažeerimiseks valdkonna ettevõtetes ja asutustes.

Jätkuvalt on komisjonid juhtinud tähelepanu kutseõpetajate erialaste digioskuste arendamise vajadusele, soovitudes koolidel kaardistada õpetajate vajadused ja võimalused digioskuste toetamiseks.

Mõne kooli puhul on komisjonid viidanud õpetajate vähesele kaasatusele õppekavade, sh rakenduskavade arenduses. Seda põhjusel, et õppekavarühma õpetajad töötavad kõik osakoormusega ja/või puudub täiskohaga juhtõpetaja.

Kokkuvõte

Järgnevas tabelis on välja toodud peamised tugevused ja kitsaskohad, mis iseloomustavad õppeprotsessi kvaliteeti 2023. a hindamistulemuste põhjal.

TUGEVUSED	KITSASKOHAD
Õppekavade arendus on süsteemne ja koordineeritud tegevus. Õppekavade arendusprotsessi on kaasatud peamised huvigrupid - tööandjad, õppijad ja vilistlased.	Õppekavade moodulite rakenduskavades ei ole hindamine kirjeldatud piisava selgusega. Õpiväljundid, õppesisu ja -meetodid ei ole piisavalt sidusad. Valikmoodulite valimise võimalused ei ole õppijatele selged ja läbipaistvad.
Õpiväljundite saavutamist toetab kaasaegne õpikeskkond, sh digitaristu ja sotsiaalne õpikeskkond.	Praktikakorralduses ei ole kooli ja ettevõtete koostöö süsteemne. Praktikakohtade sobivuse hindamine ei ole järjepidev. Praktikajuhendajate koolitamine, sh pedagoogilise kompetentsi arendamine, ja nõustamine on vähene.
Õppijate, sh HEV õppijate, toetamine toimub õpetajate ja tugispetsialistide koostöös. Sisseastumisprotsess on läbi mõeldud ja toetab õige eriala valikut.	Õpetajate digipädevuse ja e-õppematerjalide tase on ebaühtlane.
Kutseõpetajad on pädevad, motiveeritud ja pühendunud. Erialaspetsialistid on kaasatud õppeprotsessi.	Õpetajate, sh juhtivõpetajate töökoormus on suur, mistõttu napib aega arendustegevuseks ja stažeerimiseks.

Joonis 3. Kokkuvõtte tugevustest ja kitsaskohtadest 2023. a hinnatud õppekavarühmades

Hindamisnõukogu tagasiside koolide parendustegevuste ülevaadetele

Kvaliteedi hindamise järeltegevusena palub HAKA esitada hindamise läbinud koolil üks aasta pärast õppekavarühma kvaliteedi hindamise otsuse vastuvõtmist nõukogule kirjaliku ülevaate hindamisaruandes esitatud ettepanekute alusel kavandatud ja ellu viidud tegevuste ning nende tulemuste kohta.

2023. aastal esitasid koolid parendustegevuste ülevaated õppekavarühmades, mis läbisid kvaliteedihindamise 2022. aastal. Enamik koolidest esitasid õppekavarühmade parendustegevuste ülevaated tähtaegselt, kuid siinkohal juhib HAKA koolide tähelepanu parendustegevuste ülevaate olulisusele hinnatud õppekavarühma arengu seisukohalt ning palub edaspidi kõigil tähtaegadest kinni pidada.

Nõukogu arutas 2023. aasta viiel istungil 14 kooli parendustegevuste ülevaateid kokku 40 õppekavarühmas ning andis igale koolile tagasisidet parendustegevuste piisavuse ja asjakohasuse kohta.

Ülevaadetest ilmnes, et koolid kas juba on suuremas mahus kaasanud või planeerivad kaasata õppekavade arendusse töömaailma esindajaid. Samuti on koolid hindamiskomisjonide tagasiside põhjal korrigeerinud olemasolevaid ning loonud uusi õppekavasid, sh arendanud valikainete nimistuid toetamaks õppijate üld- ja erialapädevuste arengut.

Mitmed koolid on kavandanud erinevate huvigruppide vajaduste kaardistamise ja nende suurema kaasamise nii õppekavarühma kui kooli protsesside arendusse, sh planeeritakse suuremas mahus kaasata koolide nõunike kogu liikmeid.

Koormuse paremaks jaotamiseks koolis ja õppekavarühma tasandil on koolid kaasanud uusi praktikuid ning tugipersonali juhtivõpetajate ja erialaõpetajate administratiivse koormuse vähendamiseks.

Hindamiskomisjonidelt saadud tagasiside põhjal on koolid uuendanud ja ühtlustanud kodulehtedel olevat informatsiooni, nt erialade tutvustused, ning ajakohastanud erinevaid koolisiseseid dokumente ja kordasid, nt praktika juhendid, õppekorralduseeskiri.

Koolid on arendanud oma tagasisidesüsteeme, st uuendanud või loonud uusi tagasisideküsitlusi erinevatele sihtrühmadele, sh õpetajad, praktika juhendajad jt. Samuti leiavad õppeinfosüsteemi TAHVEL erinevad funktsioonid koolide seas suuremat kasutust, nt tagasiside küsimise võimalus.

Uudseid lahendusi ning süsteemset lähenemist õppekavarühmade arendamisel on võimalik välja tuua mitme kooli parendustegevuste ülevaadetest.

Tartu Kunstikoolis on täiskasvanute taseme- ja täiendõppe kaasajastamiseks loodud täiskasvanu õppe töörühm ning planeeritud on sisse viia vajalikud muudatused mikrovalifikatsioonide käivitamiseks. Kool on loonud tagasiside küsitluse vormi ja seda piloteerinud. Saadud tulemusi kasutatakse õpetajate koostöövestlustel ning õppeaastate planeerimisel.

Tartu Rakenduslikus Kolledžis on õppijate ettepanekul loodud e-õppes toimuvaid valikained ning kõikidele õppegruppidele rakendub mentorlussüsteem. Vastuvõtu protsessi tõhustamiseks viiakse vastuvõtuvestlusele lisaks läbi digipädevuste test ning konkursipäev, mille raames lahendavad õppijad erialaseid ja meeskondlikke ülesandeid.

Väljalangemise vähendamiseks on Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses vastuvõtu protsessi kaasatud tugikeskuse töötajad ning koostöös tugikeskusega võimaldatakse eriala mittedsobivuse ilmnemisel nelja kuu jooksul eriala vahetada. Eesti keele õppe ja eestikeelse erialaõppe kvaliteedi tõstmiseks on välja töötatud ning rakendatud eesti keele põhiteadmisi ühtlustav moodul ja eesti keele täiendav õpe.

Kool on koostöös Soome ja Leedu partneritega alustanud Nordplus projektiga "Jätkusuutlik areng ettevõtluses", mille eesmärk on edendada toodetes ja teenustes jätkusuutlikku arengut silmas pidades uusi ettevõtlikke ning uuenduslikke tööriistu ja simulatsioonimudeleid.

Pärnu Saksa Tehnoloogiakooli elektrienergia ja energeetika õppekavarühmas korraldatakse õpetajate koostöö tõhustamiseks meeskonnaarutelusid ning praktikaprotsessi arendamiseks viiakse kaks korda aastas läbi praktikaseiret.

Pärnumaa Kutsehariduskeskuse õppekavarühmas tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemine on kool pööranud õppetöös tähelepanu digipädevuste arendamisele, nt sooritasid õpilased kutseeksami kasutades digiportfooliot, juurde on soetatud uut tark- ja riistvara ning koostatud on praktikajuhendajate koolituse e-kursus. Koolis on 2022. aastast tööalane täiskohaga haridustehnoloog.

Nõukogu on 2023. aastal tunnustanud mitmeid kooli süsteemse ja sihipärase muudatuste juhtimise eest. Samas on nõukogu juhtinud koolide tähelepanu, et kohati on plaanitavad tegevused kirjeldatud üldsõnaliselt. Seatud tähtajad on kohati üldised, nt on tegevuse tähtajaks seatud „*pidev protsess*“, mis ei toeta kooli tulemuse saavutamise hindamisel.

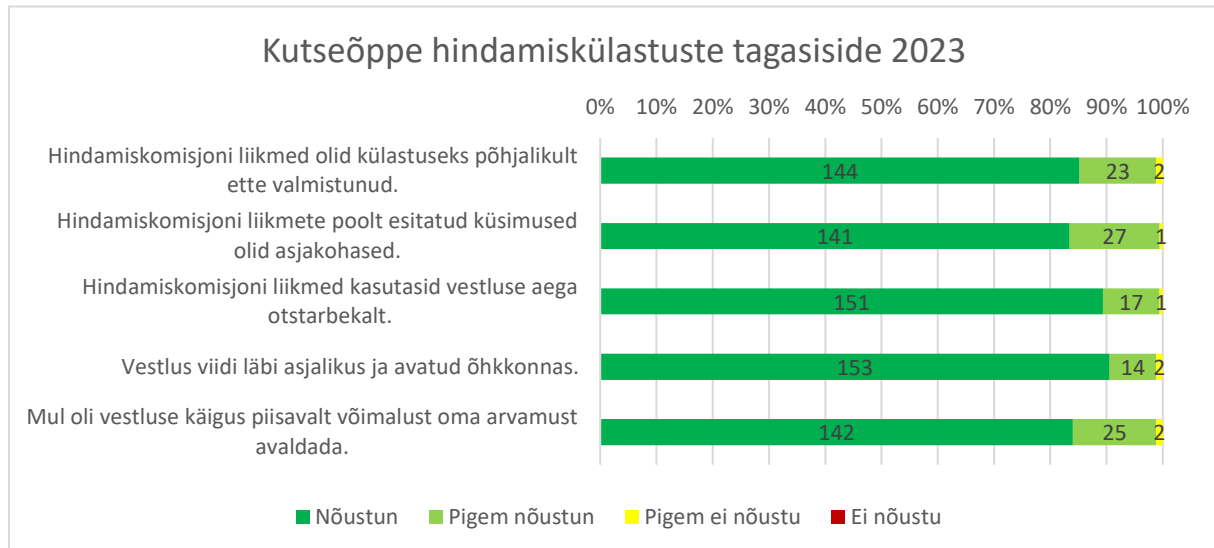
Neil juhtudel on nõukogu soovitanud koolidel kavandada parendustegevused konkreetsemalt ja mõõdetavalt. Koolidel tasub plaanitud üldistele tegevustele kavandada sihipäraseid konkreetseid alategevusi ja seada nendele mõõdetavad vahetähtajad, mis võimaldavad samm-sammult hinnata soovitud tulemuseni jõudmist.

Hindamisnõukogu tagasisidega koolide parendustegevuste ülevaadetele saab tutvuda nõukogu istungite [protokollides](#) HAKA kodulehel.

Osapoolte tagasiside ja selle kasutamine parendusteks

Koolide tagasiside hindamiskülastustele

HAKA küsib hindamiskülastusele vestlustel osalejatelt tagasisidet elektrooniliselt pärast hindamiskülastuse toimumist, enne esmase hindamisaruande koolile saatmist, et vastused ei oleks hinnangutest mõjutatud. Lisaks sobiva hinnangu märkimisele on iga hinnangu juurde võimalik lisada kommentaare ning küsimustiku lõpus teha ettepanekuid ja soovitusi koolikülastuste tõhustamiseks. Kommentaaride lisamine ei ole vastaja jaoks kohustuslik.

Joonis 4 Kutseõppe hindamiskülastuste tagasiside 2023

2023 aastal andis tagasisidet üle 160 vestlustel osaleja - õpilased, kutseõpetajad, tugispetsialistid, koolijuhid, koolide nõunike kogu liikmed ja praktikakohapoolsed juhendajad. Sarnaselt eelnevate aastatega hinnati HAKA ekspertide tööd kõrgelt.

Ettevalmistus

Väitega „*Hindamiskomisjoni liikmed olid külastuseks põhjalikult ette valmistunud*“ olid sisuliselt kõik vastanud nõus või pigem nõus. Komisjone tunnustati selle eest, et nad olid kursis kooli eneseanalüüsi sisuga ning esitatud küsimused olid konkreetsed: „*Komisjonil olid valmis huvitavad ja vajalikud küsimused ning vajadusel täpsustasid*“.

Kaks vastanut tõid välja, et nad pigem ei ole antud väitega nõus. Ühe vastanu puhul oli tegu pedagoogiga, kes tõi põhjenduseks „*minu poolt esindatud valdkonna kohta ei tulnud ühtegi küsimust, sama valdkonna eksperdilt*“. Teiseks vastajaks oli õpilane, kuid ta ei täpsustanud, mis osas ilmnes puudujääk komisjoni ettevalmistuses.

Küsimused

Sarnaselt ettevalmistusele olid vestlusel osalejad rahul komisjoni poolt esitatud küsimustega, vastates väitele „*Hindamiskomisjoni liikmete poolt esitatud küsimused olid asjakohased*“ nõustun või pigem nõustun. Vastanute poolt toodi välja, et küsimused olid „*väga põhjalikud ja asjasse puutuvad*“ ning eraldi mainiti just tööandjate esindajaid.

Samas tunnetas kolm vastajat, et küsimused olid suunatud, kas ühe kindla valdkonna või teema kohta ning ühe vastaja poolt toodi välja, et sellest tulenevalt jäi muu katmata. Kuna komisjoni eesmärk on vestluste käigus leida vastused kooli eneseanalüüsi läbi töötamisel

tekinud küsimustele, siis võib tõesti juhtuda, et vestlusel esitatavad küsimused on suures osas seotud väga kindla valdkonna või teemaga. HAKA on eneseanalüüsi toetamise seminaridel juhtinud koolimeeskonna tähelepanu, et komisjoni küsimused tulenevad eelkõige täpsustamist vajavatest kohtadest eneseanalüüsis.

Aeg

Rahulolu komisjoni ajakasutusega on kõrge. Samas toodi korduvalt välja, et vestluste jaoks võiks olla planeeritud rohkem aega, seda mitte tempo kiirusest, vaid ajendatud pigem soovist komisjoniga vajalikel teemadel pikemalt arutleda. Näiteks tõi üks õpilane välja, et *„kuigi küsimustele sai vastatud, siis mõned vabas vormis mõttekäigud jäid välja ütlemata, meenusid hiljem“*.

Paindlikuma ajaplaneerimise jaoks soovitas üks juhtkonnaliige viia vestlused vormi, kus komisjon on jaotatud kaheks ning vesteldakse samaaegselt erinevates ruumides. Olenevalt komisjoni suurusest on HAKA sellist lähenemist ka praktiseerinud, kuid tagasiside komisjonidelt on olnud kahetine. Põhilise miinusena on välja toodud ohtu lünkade tekkimiseks, mis raskendavad tervikpildi loomist ning hiljem hindamisaruande koostamist.

Õhkkond

Kõige kõrgemalt hindasid vastanud komisjonide poolt loodud õhkkonda, mis oli *„väga toetav, arutlev“* ning *„äärmiselt meeldiv, soe ja sõbralik“*. Hindamisvestlusi ei tunnetata kontrollivatena, vaid need on *„avatud, sõbralikud ja koostöised“*, kus ei tunta pinget ning *„saab vabalt oma mõtteid edasi anda“*.

Komisjonide ettevalmistamisel on HAKA järjekindlalt rõhutanud, et tegu on vestluste, mitte intervjuudega ning see kajastub ka tagasisides, *„kuulati ja oodati meie poolset avatud suhtlust“* ning *„oli väga konstruktiivne ja meeldivas õhkkonnas koolikülustus“*.

Arvamuse avaldamine

Väide võimaluse kohta oma arvamuse avaldamiseks vestlusel on seotud vestluste aja täpse ja otstarbeka kasutamisega. Osalenute poolt toodi välja, et *„ajakava oli liiga tihe“* ning *„oma teemasid sai alles lõpus algatada“*. Samas on rahulolu võimalusega oma arvamus avaldada kõrge, vastajad tõi ka välja, et nad *„said oma arvamuse avaldada ja vestluses jäi väga meeldiv tunne“*.

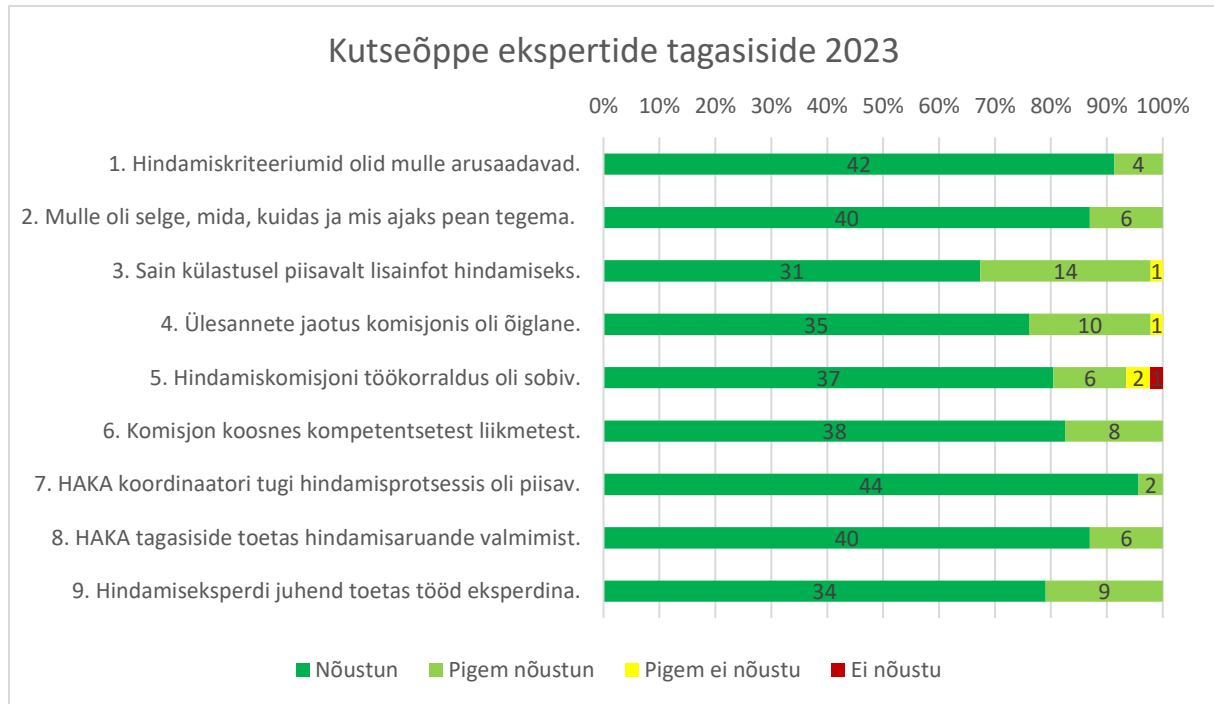
Vastanute tagasisidest jäi kõlama rahulolu võimalusega olla kvaliteedi hindamise protsessi kaasatud, näiteks tõi üks praktikaettevõtte esindaja kommentaarina välja *„täname, et peate meie tagasisidet väärtuslikuks“*.

Koolidelt saadud tagasiside põhjal oleme täiendanud HAKA ekspertide juhendit konkreetsete näidetega, sh aspektides, millega vestlustel osalejad ei ole olnud rahul. Komisjonide seminaridel on koordinaatorid nendele aspektidele tähelepanu juhtinud, nt planeerida vestlusteks rohkem aega, hajutada vestlusi hindamisnädala kestel, selgitada vestluse algul, et küsimused on tekinud eneseanalüüsi põhjal jpm.

Hindamiskspertide tagasiside kvaliteedi hindamise protsessile

HAKA küsib iga hindamisperioodi lõpus hindamiskomisjonide liikmetelt tagasisidet. Hindamise protsessile andis 2023 a tagasisidet 48 hindamisksperti. Lisaks sobiva

hinnangu märkimisele on iga hinnangu juurde võimalik lisada kommentaare ning küsimustiku lõpus teha ettepanekuid ja soovitusi hindamise protsessi tõhustamiseks. Kommentaaride lisamine ei ole eksperdi jaoks kohustuslik. Joonis 5 annab ülevaate 2023.a ekspertide tagasisidest.

Joonis 5 Kutseõppe ekspertide tagasiside 2023

Hindamiskriteeriumid ja juhend

Väidetega „*Hindamiseksperdi juhend toetas tööd eksperdina*“ ning „*Hindamiskriteeriumid olid mulle arusaadavad*“ nõustusid või pigem nõustusid kõik hindamistel osalenud eksperdid. Eraldi toodi välja, et [ekspertide juhend](#) on vajalik ning hindamisprotsessis suureks abiks. Nimetatud juhend on interaktiivne ning HAKA uuendab seda iga hindamisperioodi eel lähtudes ekspertidelt ja koolidelt saadud tagasisidest. Üks esmakordne ekspert tõi välja, et „juhend vajaks täiendavat selgitust ja arutelu“, millele pöörab HAKA kindlasti uuel perioodil rohkem tähelepanu. Edaspidi selgitame hindamiskomisjoni seminaridel juhendit peatükkide kaupa ning julgustame komisjoniliikmeid koordinaatorile küsimusi esitama nii seminaril kui protsessi käigus.

Komisjoniliikmete kompetentsus, komisjoni töökorraldus, ülesannete jaotus ja selgus

Komisjonisisest tööd ja korraldust puudutavad hinnangud väidetele „*Mulle oli selge, mida, kuidas ja mis ajaks pean tegema*“, „*Ülesannete jaotus komisjonis oli õiglane*“, „*Hindamiskomisjoni töökorraldus oli sobiv*“ ning „*Komisjon koosnes kompetentsetest liikmetest*“.

Komisjoni töö sujumisel hindamisprotsessis toodi oluliste faktoritena välja kõikide liikmete panus, tähtaegadest kinnipidamine ning konkreetse tööplaani olemasolu.

Komisjoniliikmete kompetentsust hinnatakse ekspertide poolt jätkuvalt kõrgelt, sh toodi välja, et „kõik liikmed olid kompetentsed ja hindamiskogemusega“ ning „väga hea ja toimiv koostöö“. Samas toodi mitme eksperdi poolt välja puudusi hindamiskomisjoni esimehe töös, näiteks „ootasin komisjoni esimehelt aktiivsemat ja suuremat panustamist“, „komisjoni

sisene töö planeerimine polnud piisavalt selge“ ning „... planeerimine ja korraldus oli väga hektiline“. Tagasiside neis aspektides on oluliseks signaaliks HAKAle hindamiskomisjonide esimeeste määramisel ning nende juhendamisel. Hindamisprotsessi alguses oleme esimehe ja sekretäriaga teinud eraldi koosoleku, selgitamaks nende rolli ja komisjoni töö planeerimise põhimõtteid.

HAKA tugi ja tagasiside

Kõrgeima hinnangu ekspertidelt said väited „HAKA tagasiside toetas hindamisaruande valmimist“ ning „HAKA koordinaatori tugi hindamisprotsessis oli piisav“, mis mõlemad kajastavad HAKA poolset tuge hindamiskomisjonile hindamisprotsessis. Sarnaselt eelnevatele aastatele hindavad eksperdid kõrgelt HAKA koordinaatori tööd, nt toodi välja, et koordinaator oli „väga tubli ja toetav“ ning eksperdid tundsid end igakülgset toetatuna.

Hindamisaruannete tagasisidestamisel praktiseerib HAKA „kriitilise sõbra“ meetodit, kus ekspertide poolt koostatud esmast hindamisaruannet loeb lisaks komisjoni koordinaatorile ka erapooletu konkreetse kooli hindamisega mitte seotud koordinaator. „Kriitilise sõbra“ ülesandeks on anda hindamisaruandele konstruktiivset tagasisidet, mille põhjal saab hindamiskomisjon aruannet täiendada. Eksperdid on välja toonud, et „HAKA tagasiside oli väga suureks abiks“.

Nõukogu sõnum koolidele ja hindamiskomisjonidele

Lähtudes koolide poolt esitatud eneseanalüüsist ning komisjonide poolt koostatud hindamisaruannetest, juhib nõukogu mõlema osapoole tähelepanu andmete korrektsele esitamisele ja analüüsile. Kohati esineb esitatud andmetes ebatäpsusi ning puudub kooskõla Haridussilma andmetega, sh ei ole lisatud erisustele selgitusi ega trende järjepidevalt kajastatud. Sisukate ja põhjendatud järelduste tegemiseks on oluline andmeid selgelt kajastada ning analüüsida, nt lõpetajate hõive, kutseksamite tulemused ja muud avalikud andmed.

Samasugust korrektsust ning selgust ootab nõukogu ka koolide parendustegevuste ülevaadetest, mis mõningatel juhtudel jäävad üldsõnaliseks ning ebamääraseks. Konkreetsed tegevused, tähtajad ja näited võimaldavad nõukogul anda konstruktiivset tagasisidet ning lihtsustavad ka kooli enda tööd õppekavarühma arenduste planeerimisel ja nende ellu viimisel.

Lisa 1. Kvaliteedi hindamise tulemused 2019-2023 koolide tähtajatu õppeõigusega õppekavarühmades

Tabelis on toodud aastatel 2019-2023 hinnatud tähtajatu õppeõigusega koolide õppekavarühmad ja tulemused. Järgmise hindamise tähtaeg: 6 a pärast, 6 a pärast kõrvaltingimuse täitmisega, 3 a pärast. Õppekavarühmade (Kutseharidusstandard [Lisa 2](#)) pikemad nimetused on tabelis märgitud 1-2 märksõnaga.

1	Haapsalu KHK	majutamine ja toitlustamine	koduteenindus	reisimine	ehitus	majandusarvestus	sekretäri- ja kontoritöö	andmebaaside	materjalide töötlemine
		käsitöö	lastehoid *tähtajatu 2020	sotsiaaltöö *tähtajatu 2020	toiduainete töötlemine *tähtajatu 2023				
2	Ida-Virumaa KHK	majutamine ja toitlustamine	koduteenindus	reisimine	juuksuritöö	mehaanika	mootorliikurid	transporditeenused	ehitus
		elektrienergia	majandusarvestus	juhtimine	toiduainete töötlemine	kaubandus	audiovisuaalsed tehnikad	elektronika	andmebaaside
		tarkvara	käsitöö	materjalide töötlemine	tekstiili töötlemine	keemiatehnoloogia	kaevandamine		
3	Järvamaa KHK	majutamine ja toitlustamine	koduteenindus	ehitus	mootorliikurid	transporditeenused	kaubandus	põllundus	kalandus
		veterinaaria	elektrienergia	andmebaaside	sotsiaaltöö	keemiatehnoloogia *tähtajatu 2020			
4	Kehtna KHK	majutamine ja toitlustamine	ehitus	arhitektuur	andmebaaside	tarkvara	mootorliikurid	transporditeenused	kaevandamine
5	Kuressaare Ametikool	majutamine ja toitlustamine	juuksuritöö	reisimine	ehitus	mootorliikurid	majandusarvestus	juhtimine	tarkvara
		toiduainete töötlemine	materjalide töötlemine	tekstiili töötlemine	audiovisuaalsed tehnikad	käsitöö	lastehoid	sotsiaaltöö	kaubandus; transporditeenused *tähtajatu 2022
6	Olustvere TMK	majutamine ja toitlustamine	reisimine	majandusarvestus	sekretäri- ja kontoritöö	toiduainete töötlemine	põllundus	käsitöö	
7	Pärnumaa KHK	majutamine ja toitlustamine	juuksuritöö	toiduainete töötlemine	ehitus	metsandus	aiandus	majandusarvestus	juhtimine
		sekretäri- ja kontoritöö	kaubandus	andmebaaside	elektrienergia	elektronika	mootorliikurid	transporditeenused	mehaanika
		sotsiaaltöö	tekstiili töötlemine	materjalide töötlemine					
8	Tartu Rakenduslik Kolledž	majutamine ja toitlustamine	koduteenindus	reisimine	juuksuritöö	ehitus	majandusarvestus	sekretäri- ja kontoritöö	andmebaaside
		tarkvara	mootorliikurid	elektrienergia	elektronika	mehaanika	toiduainete töötlemine	tekstiili töötlemine	juhtimine
		kaubandus	transporditeenused	materjalide töötlemine					
		juuksuritöö	elektrienergia	elektronika	mehaanika	transporditeenused	kaubandus	tekstiili töötlemine	mootorliikurid

9	Tallinna Tööstushariduskeskus	andmebaaside	tarkvara						
10	Tallinna Teeninduskool	majutamine ja toitlustamine	toiduainete töötlemine	kaubandus	juuksuritöö *tähtajatu 2020				
11	Tallinna Ehituskool	ehitus	materjalide töötlemine	elektrienergia	aiandus *tähtajatu 2022				
12	Tallinna Lasnamäe MK	ehitus	mehaanika	elektroonika	mootorliikurid				
13	Võrumaa KHK	majutamine ja toitlustamine materjalide töötlemine	koduteenindus	reisimine	mehaanika	elektroonika	andmebaaside	juhtimine	ehitus
14	Valgamaa KÕK	ehitus	mootorliikurid	materjalide töötlemine	lastehoid	sotsiaaltöö	majutamine ja toitlustamine	transporditeenused *tähtajatu 2020	
15	Viljandi KÕK	ehitus tarkvara	elektrienergia	mootorliikurid	mehaanika	transporditeenused	majutamine ja toitlustamine	koduteenindus	andmebaaside
16	Rakvere Ametikool	ehitus mehaanika	mootorliikurid	transporditeenused	reisimine	majutamine ja toitlustamine	toiduainete töötlemine	andmebaaside	materjalide töötlemine
17	Vana-Vigala TTK	majutamine ja toitlustamine	koduteenindus	käsitöö	ehitus	materjalide töötlemine	mootorliikurid	toiduainete töötlemine *tähtajatu 2021	
18	Lüua Metsanduskool	metsandus	reisimine	aiandus					
19	Juuksurite Erakool „Maridel“	juuksuritöö							
20	Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	sotsiaaltöö	lastehoid	teraapia	meditsiini-diagnostika	hambaravi *tähtajatu 2021			
21	Tartu Tervishoiu Kõrgkool	sotsiaaltöö	lastehoid	teraapia	meditsiini-diagnostika				
22	Kaitseväge Akadeemia	sõjandus ja riigikaitse							
23	Tallinna Polütehnikum	andmebaaside	tarkvara	elektrienergia	elektroonika	audiovisuaalsed tehnikad			
24	Tallinna Kopli Ametikool	ehitus	elektrienergia	koduteenindus	käsitöö	aiandus			
25	Tallinna Majanduskool	majandusarvestus	rahandus	juhtimine	sekretäri- ja kontoritöö	turundus	kaubandus	tööoskused	
26	Hiumaa Ametikool	transporditeenused	ehitus	materjalide töötlemine *tähtajatu 2019	aiandus *tähtajatu 2020				
27	Eesti Massaaži- ja Teraapiakool	teraapia							
28	Eesti Esimene Erakosmeetikakool	iluteenindus							
29	Eesti Merekool	mootorliikurid	transporditeenused	elektrienergia					
30	Heino Elleri Muusikakool	muusika ja esituskunstid							

31	Pärnu Saksa Tehnoloogiakool	elektrienergia	audiovisuaalsed tehnikad *tähtajatu 2021	
32	Räpina Aianduskool	aiandus	käsitöö	looduskeskkond
33	Tartu Kunstikool	audiovisuaalsed tehnikad		
34	Sisekaitseakadeemia	vara- ja isikukaitse		
35	Eesti Lennuakadeemia	mootorliikurid *tähtajatu 2020		
36	Tallinna Muusika- ja Balletikool MUBA	muusika ja esituskunstid	audiovisuaalsed tehnikad	

Tulemused on esitatud seisuga 31.03.2024.

